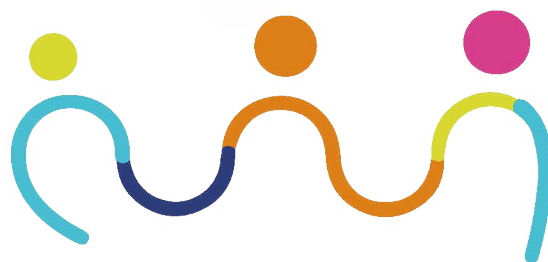

Co-funded by
the European Union

MediterrANEw CREATION KIT

MediTerrANEw

Project 2023-1-IT03-KA220-YOU-000165642

M.E.D.I.TerraNEw: Mediation, Emotions, Dialogue, Interculturality,
Talents to foster youth social inclusion in the Mare Nostrum

Predgovor

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i primatelji Kit-a

2 Pedagoški laboratorij na Mediteranu

3 Načela koja dijele partnerske organizacije

4 Pedagoška dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse partnerskih organizacija

6 Kontaminacija i prilagodba

7 Procjena na temelju pokazatelja generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Projekt M.E.D.I.T.erraNEW namijenjen je **neformalnom obrazovanju**, posebno onome koje pružaju udruge, nevladine organizacije, volonterske organizacije, zaklade, vjerske skupine ili druge privatne društvene organizacije.

Neformalno obrazovanje odnosi se na organizirano i ciljano učenje koje se odvija izvan formalnih obrazovnih sustava (poput škole) i karakterizira ga slobodan izbor i osobna motivacija sudionika (Eurydice¹). Može se odvijati u širokom rasponu konteksta, uključujući i religijske, te stoga može uključivati specifične principe i vrijednosti, uključujući i konfesionalne, jer je izvan sekularnog i formalnog školskog sustava. U tim kontekstima stoga obrazovni sadržaj može odražavati specifične vrijednosti i ciljeve organizacije ili skupine koja ga promiče, koji mogu, ali i ne moraju, biti sekularne prirode.

Unutar projekta M.E.D.I.T.erraNEW, sve partnerske organizacije pripadaju **Pokretu fokolara, koji nastoji svijetu donijeti poruku jedinstva promičući različite oblike dijaloga** u stalnom zalaganju na **izgradnji mostova i odnosa bratstva** između pojedinaca, naroda i kulturnih sredina.

Stoga se pedagoški sadržaj ovog kit-a odnosi na specifičan program osposobljavanja nastalog iz dijaloga između znanstvenog razmišljanja, najboljih praksi (best practices) i obrazovnih iskustava koje dijele partnerske organizacije, reinterpetiranih u svjetlu **pedagogije zajedništva** nastale iz Karizme jedinstva Chiare Lubich. Predloženi program osposobljavanja temelji se na više od pedeset godina iskustva, inicijativa i projekata provedenih diljem svijeta s ciljem promicanja i poticanja vrijednosti među djecom i mladima poput mira, univerzalnog bratstva i solidarnosti s najranjivijima. U njegovoj srži je vizija djece i mladih ne kao nositelja krhkosti, pasivnih primatelja obrazovnih inicijativa i djelovanja, već kao **sukreatora osobnih odnosa** koji u potpunosti doprinose rastu društva. Oni više nisu objekti obrazovanja, već subjekti – osobe – koje su, svojom jedinstvenom osjetljivošću, kreativnošću i protagonizmom, aktivni članovi zajednice i nezamjenjiv doprinos razvoju vlastitog teritorija i čovječanstva.

Više o tome: [EduxEdu](#)

Napomena za čitanje:

U ovom dokumentu, radi lakšeg čitanja, nakon prvog izričitog spomena pojma edukatori i edukatorice, pojam edukatori koristit će se općenito, što znači za oba spola.

1 Eurydice je institucionalna mreža koja prikuplja, ažurira, analizira i širi informacije o politikama, strukturi i organizaciji europskih obrazovnih sustava.

Uvod

Mediterran između izazova i mogućnosti: mladenački odgoj i protagonizam kao pokretači promjena

Migracija je strukturni fenomen koji je dio ljudske povijesti od pamtljivih vremena. Često su vanjski čimbenici ti koji potiču ljude da traže prikladnije mjesto za život, poput potrage za hranom i vodom ili mjestom mira koji je slobodan od stalnih prijetnji. Drugi put je moć snova ta koja ljude tjera da odu, da se žrtvuju kako bi ostvarili svoje snove i osobno ostvarenje. Međutim, u mnogim slučajevima, migracija nije izbor već odluka: to je pitanje života i smrti koje ne ostavlja izlaza.

Obzirom na raznolikost situacija koje mogu prisiliti pojedinca da krene na migracijsko putovanje, ključno je preispitati naš pristup tim stvarnostima. Kako naši postupci doprinose većoj integraciji migranata? U kojoj mjeri dopuštamo drugim kulturama da uđu u našu i stvore generativnu fuziju? Je li naša želja za učenjem, izgradnjom i rastom ono što vodi naše postupke ili su to naši strahovi?

IU ovom radu usredotočujemo se na mladu populaciju. Bez obzira jesu li podložni izborima odraslih ili odlučuju pobjeći kako bi financijski doprinijeli svojoj obitelji ili zajednici, adolescenti se suočavaju s kolosalnim izazovima u fazi svog života koja je već obilježena značajnim transformacijama. Zato moramo razmotriti **kako podržati mlade ljude u procesu prilagodbe nepoznatom i ponekad neprijateljskom društvenom kontekstu.**

Integracija ne znači napuštanje vlastitih korijena ili zamjenu prethodno naslijeđenih vrijednosti ili religije onima druge zajednice, kao što ne znači niti nametanje novih navika ili bezuvjetno prihvaćanje tuđih prijedloga. Integracija je igra razmjene, otvaranje prema novim stvarnostima kako bismo zajedno bili kreativni, priznali svoje nedostatke te dopustili da nas oblikuje prirodni rast znanja. U tom procesu, uloga obrazovanja je očita.

I škola, prostori u kojima djeca i mladi provode većinu svog vremena te društvene skupine imaju odgovornost odgajati nove generacije u poštovanju, toleranciji i uključenosti. Alati koje oni mogu pružiti za poticanje susreta i uzajamnosti bez obzira na kulturne razlike, ili bolje rečeno, kroz njih, poticati će puni razvoj mladih i njihovu orijentaciju prema pravednijem i kohezivnijem društvu.

Zbog toga je bitno osloniti se na **edukatore sposobne ispuniti svoju ulogu edukatora, prenositelja vrijednosti i graditelja mira.** Ali prije svega, prioritet je prepoznati središnju ulogu mladih, dajući im prostor, vrijeme i priliku da postanu **sukreatori** - kroz zajedničko, dvosmjerno djelovanje - vlastite sudbine, a još više svoje sadašnjosti. Oni su ti koji će snositi posljedice današnjeg upravljanja migracijama. Oni su ti koji najbolje znaju kroz što prolaze, koji svojim životima odražavaju sukob dviju kultura koje se s naporom pokušavaju stopiti.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i primatelji Kit-a

2 Pedagoški laboratorij na Mediteranu

3 Načela koja dijele partnerske organizacije

4 Pedagoška dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse partnerskih organizacija

6 Kontaminacija i prilagodba

7 Procjena na temelju pokazatelja generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije4 Pedagoška
dimenzija Kit-a5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija6 Kontaminacija i
prilagodba7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Kada govorimo o mediteranskom bazenu, motivirani plodnim međukulturalnim iskustvima koja nas spajaju s mladima, vidimo bezbroj sličnosti. Nerijetko, znatizeljni da otkrijemo međusobne razlike, ističemo mnoge aspekte koje imamo zajedničke: od hrane do glazbe, od plesa do tradicionalne odjeće i tako dalje. To iskustvo čini da se osjećamo ujedinjenima, da pripadamo zajedničkoj kulturi, zajedničkoj regiji, Mediteranu. More, uzrok udaljavanja i podjela, ujedno je i most koji nas zbližava, koji nas prirodno čini braćom i sestrama, koji nas čini ponosnima na naše podrijetlo. To su vode koje su pred našim očima progutale tisuće nevinih života, ali koje ne možemo a da ne smatramo područjem procvata i suživota do i od svake njegove obale; jer je naša kuća, to je ***Mare nostrum***.

Takva vizija potiče nas na aktivno sudjelovanje i davanje vlastitog doprinosa. Želimo udružiti snage kako bismo izgradili temelje naše budućnosti na Mediteranu koji na horizontu ne vidi neprijatelja, već drugog člana ljudske obitelji.

To zahtijeva informiranje i obrazovanje, kako bi se prenijele prosocijalne vrijednosti i poticala tolerancija, shvaćena kao ***“sklad u različitosti”***, prema UNESCO-u, i osnova za pravedno, pluralističko i demokratsko društvo. Kulturno obogaćivanje je društveno dobro koje može doprinijeti poboljšanju društva u cjelini, u kojem se mora jamčiti poštivanje sloboda i prava svih. To mogu izgledati mali koraci, ali oni predstavljaju prekretnice u konsolidaciji specifičnog puta prema hvalevrijednom cilju: ***Mediterranu bratstva***. Jer, zapravo, i završavamo citirajući riječi profesora Ibrahima Abubakara, profesora na University College Londonu, koji kaže: „**Način na koji svijet rješava ljudsku mobilnost odredit će javno zdravlje i socijalnu koheziju u nadolazećim desetljećima.**“

Više o tome: **Mediterraneo di fraternità**

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Indeks

Predgovor	2
Uvod	3
1. Ciljevi i primatelji Kit-a	6
1.1 Kako se služiti s Toolkit-om M.E.D.I.T.erraNEW	8
2. Pedagoški laboratorij na Mediteranu	9
2.1 Osnaživanje partnerskih organizacija.....	11
3. Načela koja dijele partnerske organizacije	13
3.1 Vrijednost raznolikosti i uključenosti.....	15
3.2 Jednakost spolova	16
3.3 Globalno građanstvo	16
3.4 Peer education	17
3.5 Odgojna zajednica	18
3.5 Planiranje i volontiranje	18
3.6 Mediteran bratstva	19
4. Pedagoška dimenzija Kit-a.....	21
4.1 Integralna ekologija osobe: obrazovni i transformativni pristup	22
4.2 Model integralnog obrazovanja: My self, My group, My community, Our world	24
4.3 Primjena integralnog i ekološkog modela u projektu M.E.D.I.T.erraNEW	27
4.4 Pedagoške dimenzije i kontaminacije	29
Interdisciplinarni alatni komplet	30
5. Dobre prakse partnerskih organizacija	31
6. Kontaminacija i prilagodba	33
6.1 Approccio metodologico.....	34
6.2 Opća zapažanja o radu fokus grupa.....	36
7. Procjena na temelju pokazatelja generativnosti	42
8. Zaključak.....	45
9. Dodaci	49

Ciljevi i primatelji Kit-a

1

1. Ciljevi i primatelji Kit-a

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i primatelji Kit-a

2 Pedagoški laboratorij na Mediteranu

3 Načela koja dijele partnerske organizacije

4 Pedagoška dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse partnerskih organizacija

6 Kontaminacija i prilagodba

7 Procjena na temelju pokazatelja generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Projekt M.E.D.I.T.erraNEW usmjeren je na **mlade generacije u dobi od 13 do 17 godina**, s posebnim naglaskom na maloljetnike s **migrant-skim iskustvom**. Ova skupina, u različitim nacionalnim kontekstima, suočava se sa specifičnim izazovima vezanim uz integraciju, kulturni identitet i jednak pristup obrazovnim mogućnostima. Iako se uvjeti razlikuju od zemlje do zemlje - u smislu migracijskih politika, uključivanja u škole i socijalne podrške - ono što ujedinjuje ove mlade ljude često je zajedničko iskustvo tranzicije, prilagodbe i potrage za pripadnošću.

Kada govorimo o migracijskom iskustvu, mislimo na osobu s migracijskom pozadinom: a) koja je migrirala u trenutnu zemlju prebivališta; b) i/ili koja je prethodno imala državljanstvo drugačije od državljanstva trenutne zemlje prebivališta; c) čiji je barem jedan roditelj prethodno ušao u trenutnu zemlju prebivališta kao migrant¹

Questo **toolkit** nasce dall'impegno di **9 organizzazioni del bacino del Mediterraneo che hanno lavorato per condividere buone pratiche educative inclusive, innovative e radicate nei valori del dialogo e della fraternità**. È pensato per **educatrici ed educatori che operano nell'ambito dell'educazione non formale con giovani tra i 13 e i 17 anni, in contesti multiculturali e in continua trasformazione**.

Ovaj toolkit (priručnik) rezultat je zalaganja **9 organizacija u mediteranskom bazenu koje su radile na razmjeni uključivih, inovativnih dobrih obrazovnih praksi utemeljenih na vrijednostima dijaloga i bratstva**. Namijenjen je edukatorima koji rade u neformalnom obrazovanju s mladima u dobi od **13 do 17 godina**, u multikulturalnim i stalno promjenjivim kontekstima

Primarni cilj priručnika je podržati socijalnu uključenost mladih s migrantskom pozadinom, iskorištavajući bogatstvo kulturne raznolikosti kao obrazovni i razvojni resurs za cijelu zajednicu. Posebno se usredotočuje na **neformalno obrazovanje**, koje igra ključnu ulogu za adolescence, nudeći fleksibilnije i uključivije prostore za izražavanje, učenje i socijalizaciju od formalnih tečajeva.

Kroz multidisciplinarni pristup, ovaj alat ima za cilj pružiti konkretne alate za osmišljavanje, provedbu i evaluaciju obrazovnih projekata usmjerenih na jačanje transverzalnih vještina mladih, poticanje njihovog aktivnog sudjelovanja i vođenje kroz sticanje svijesti, izražavanja i aktivnog sudjelovanja. **Krajnji cilj je doprinijeti stvaranju mediteranskog bratstva.**

¹ Definicija je razrađena od EMN na temelju UNECE, *Recommendations for the 2010 Censuses of Population and Housing*, 2006, paragraphs 360-368.

1.1 Kako se služiti s Toolkit-om M.E.D.I.T.erraNEW

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterraneanu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Struktura sadržaja:

Priručnik je podijeljen u **tematska poglavlja**, a svako je posvećeno određenoj temi. Na **kraju svakog poglavlja** pronaći ćete odjeljak “**Više o tome**” sa:

- poveznica na online materijale, članke i videozapise
- Korisnim bibliografskim referencama
- Konzultiranim izvorima i prijedlozima za čitanje

Listovi i materijali za detaljno čitanje:

Neka poglavlja popraćena su **listovima za detaljno čitanje** u **PDF** formatu.

Ove listove možete besplatno preuzeti i dostupni su na **šest jezika**: talijanskom, engleskom, arapskom, hrvatskom, španjolskom i francuskom.

Za preuzimanje lista kliknite na ikonu ili poveznicu koja odgovara željenom jeziku.

Kako pristupiti sadržaju:

Odaberite **poglavlje** koje vas zanima iz izbornika ili sadržaja

Pročitajte **sadržaj** izravno online

Preuzmite PDF datoteke klikom na poveznicu za **željeni jezik**

Pogledajte **detaljne materijale** na kraju poglavlja

An overhead view of a group of people standing in a circle on a wooden floor. The people are engaged in various activities, some looking at each other, some looking down. The floor is made of light-colored wooden planks. In the background, there are several chairs and some items on them, including a backpack and a bag. The overall atmosphere is casual and collaborative.

Pedagoški laboratorij na Mediteranu

2

2. Pedagoški laboratorij na Mediteranu

Mediteran je oduvijek bio kolijevka života i razmjene između različitih kultura i tradicija. To je granica koja razdvaja zemlje i narode, ali ih i povezuje te potiče susrete.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediteranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

M.E.D.I.T.erraNEW nastao je iz želje za uspostavljanjem obrazovnog **laboratorija za mir i dijalog u regiji Sredozemnog mora, koja ujedinjuje Europu, Afriku i Bliski istok..**

Iz tog razloga, partnerstvo okuplja organizacije aktivne na području neformalnog obrazovanja, s različitim razinama organizacijske zrelosti i iskustva na terenu, sa sjedištem u Italiji, Francuskoj, Španjolskoj, Hrvatskoj, Libanonu i Egiptu. Geografska lokacija partnerskih organizacija odabrana je kako bi što bolje predstavila raznolikost i složenost sredozemnog bazena, a istovremeno odražavala glavne migracijske rute koje utječu na ovo područje.

Ova raznolikost predstavlja dragocjen resurs: razmjena između etabliranih i novih stvarnosti omogućuje međusobno obogaćivanje i potiče inovacije u obrazovnim praksama. Doista, jedan od primarnih ciljeva projekta je **zajednički rast**, omogućen **razmjenom najboljih praksi**, usporedbom i dijeljenjem pristupa, alata i metodologija koje jačaju kvalitetu i utjecaj neformalnog obrazovanja u različitim lokalnim i međunarodnim kontekstima.

Kako bismo u potpunosti razumjeli usvojene metodologije, kao i procese međusobnog oplođivanja, prilagodbe i prenosivosti najboljih praksi, bitno je svaku instituciju smjestiti u vlastiti nacionalni i regionalni kontekst.

U tu svrhu, u nastavku predstavljamo sažetu, ali strukturiranu analizu lokalnih konteksta u kojima partneri djeluju, s posebnim naglaskom na sljedeća tematska područja:

- **Demografski aspekti**, s posebnim naglaskom na utjecaj migracija i stanja maloljetnika s iskustvom migracije;
- **Struktura školskog i obrazovnog sustava**, s osvrtom na stopu napuštanja škole, ključna pitanja i najbolje prakse za uključivanje stranih maloljetnika te uloga neformalnog obrazovanja;
- **Religijski kontekst**, kao relevantan kulturni i društveni čimbenik;
- Prisutnost **manjina i bilo kakve** eventualne tensioni o conflitti sociali o interetnici.

Ova komparativna analiza ima za cilj **istaknuti sličnosti i razlike između**

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

europskih zemalja (Italija, Francuska, Španjolska, Hrvatska) i neeuropskih zemalja (Libanon, Egipat), kako bi se shvatile lokalne specifičnosti i potencijal za transnacionalnu suradnju.

Paralelno s tim, za svaku zemlju bit će dan opis partnerske organizacije koja djeluje u tom kontekstu, s naglaskom na njezinu misiju, metodologije intervencije, prethodna iskustva i aktivnosti usmjerene na ciljne skupine projekta, posebno maloljetnike s iskustvom migracija u dobroj skupini od 13 do 17 godina.

Ova kontekstualna analiza pruža osnovu za izgradnju **zajedničkog okvira za intervenciju**, sposobnog za unapređenje pluralnosti pristupa i poticanje smislene razmjene alata, jezika i obrazovnih praksi - što je krajnji cilj projekta..

Kontekst Italija

Kontekst Francuska

kontekst Španjolska

Kontekst Hrvatska

Kontekst Libanon

Kontekst Egipat

2.1 Osnaživanje partnerskih organizacija

Kako bi se **premostio jaz između partnerskih organizacija** u smislu iskustva, kapaciteta projekta i održivosti, proveden je **sveobuhvatan program obuke** za edukatore i voditelje projekata.

Program obuke usredotočio se na **dva glavna područja**:

Pedagoška obuka za edukatore

Provedena kroz **sesije Job Shadowing-a**, s ciljem poticanja razmjene obrazovnih praksi i jačanja vještina u tom području. Materijali i rezultati ove aktivnosti prikupljeni su i predstavljeni u Kit-u.

Ova obuka ojačala je vještine u različitim pedagoškim područjima, stekla nove operativne sposobnosti za upravljanje obrazovnim aktivnostima s različitim skupinama mladih ljudi - uključujući maloljetnike s iskustvom u obuci - te povećala povjerenje i samopouzdanje edukatora u njihovim ulogama.

Interdisciplinarna obuka za edukatore i voditelje projekata

Usmjerena na **šest strateških područja** koja se smatraju bitnima za učinkovito upravljanje i održivi rast **organizacija aktivnih u sektoru neformalnog obrazovanja**:

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterraneu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

1. Upravljanje projektima i izvještavanje

2. Procjena učinka

3. Institucionalna komunikacija

4. Zagovaranje

5. Digitalni alati

6. Europski korpus solidarnosti (*European Solidarity Corps*)

Interdisciplinarna obuka provedena je online. Video snimke i materijali za obuku dostupni su u ovom Kit-u, dostupnom na sljedećoj poveznici: :

Snimke sesija obuke

Interdisciplinarna obuka pokazala se učinkovitom u jačanju kapaciteta osoblja partnerskih organizacija što znači:

- » adekvatno podržati osnaživanje mladih kroz kvalitetno planiranje;
- » kvalitativno procijeniti utjecaj inicijativa za mlade;
- » učinkovitije promovirati svoju viziju i misiju;
- » utjecati na kreatore politika o prioritetnim pitanjima za nove generacije
- » steći vještine u Europskom korpusu solidarnosti kako bi se potaknula kulturna razmjena između dviju obala Sredozemnog mora.

Vrednovanje rezultata može se naći na ovom linku - [Valutazioni](#)

A photograph of a man and a woman standing at a podium, speaking into microphones. The man is on the left, wearing a green and white striped shirt. The woman is on the right, wearing a pink shirt and a necklace. In the background, a green sign with white text is visible. The text on the sign reads "centro internazionale studenti" and "ergio la pir".

centro
internazionale
studenti
ergio la pir

Načela koja dijele part- nerske organizacije

3

3. Načela koja dijele partnerske organizacije

Projekt se temelji na obrazovnoj viziji i vrijednostima koje dijeli devet organizacija u partnerstvu. Konkretno, vizija Mediterana inspirirana je realističnom utopijom **Giorgia La Pire**, koji je grad zamislio kao prostor mira, dijaloga i promicanja ljudskih prava i dostojanstva, gdje se svaka mlada osoba može osjećati aktivnim dijelom ključive i podržavajuće zajednice.

La Pira je radio, također putem **Fédération Mondiale des Villes Jumelées²**, na **poticanju konstruktivnih odnosa između mediteranskih gradova**, uvjeren da, ako pokažu solidarnost jedni s drugima, mogu voditi državne politike prema miru. Ova vizija nalazi aktualnu referencu u **Firentinskoj povelji 2022.**, dokumentu nakane koji su potpisali gradonačelnici, biskupi i patrijarsi Mediterana okupljeni u Firenci u veljači 2022., a koji potvrđuje važnost ljudskih prava, socijalne pravde i protagonizma mladih kao stupova za izgradnju pravednijih i kohezivnijih društava. U tom kontekstu, obrazovanje – a posebno neformalno obrazovanje – postaje ključan alat za prevođenje tih načela u svakodnevne prakse, sposobne podržati mlade ljude, posebno one s iskustvom migracija, na njihovom putu rasta, sudjelovanja i aktivnog građanstva.

Više o tome: Carta di Firenze

Organizacije koje su podijelile ovo putovanje prepoznaju zajednički obrazovni cilj: poticati jedinstvo i bratstvo unutar cijele ljudske obitelji. Posljedično, načela, ciljevi i vještine koje se promiču uvelike su zajednički. Jezgra obrazovnog pristupa je osoba shvaćena **“u odnosu”**, kao **“osoba-svijet”** sposobna prihvatiti i slušati, sposobna **poticati raspravu, dijalog i zajedništvo u smjeru bratstva**. Odnosi, stoga, nisu samo srž pedagoške perspektive, već i njezina temeljna metoda.

Osoba-svijet

Dobrodošlica i slušanje
Potiče raspravu
Dijalog i zajedništvo

Polazište i inspiracija za sve predstavljene metodologije je takozvano **“Umijeće ljubavi”** Chiare Lubich, izazovno i privlačno umijeće koje nastoji nadići uski horizont ljubavi usmjerene gotovo isključivo prema obitelji i prijateljima te je proširiti, bez razlike ili predrasuda, na ljude svih vjeroispovijesti, jezika i kulture. Ovaj način izgradnje odnosa ima snažan **prosocijalni karakter, usredotočen na empatiju**: potiče nas da napravimo prvi korak, drugoga smatramo samima sobom i potiče otvorenost za percipiranje tuđih emocionalnih stanja uz zadržavanje diferenciranog osjećaja za sebe. Ovo umijeće ljubavi, koje je temelj svakog ljudskog i društvenog odnosa, a koje doživljavaju mnogi ljudi, vodi do prevladavanja svake prepreke kako bi se izgradili odnosi bratstva i jedinstva među pojedincima, narodima i kulturama.

² Osnovana 1957. godine tijekom kongresa održanog u Aix-les-Bainsu u Francuskoj, organizacija je imala za cilj promicati jumelage (tj. bratimljenje gradova) kao instrument mira, međunarodnog dijaloga, kulturne razmjene i suradnje između gradova različitih zemalja..

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterraneu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Živjeti i širiti ovo umijeće stoga je najučinkovitija metoda ne samo za **izvlačenje pozitivnog potencijala svake osobe**, već i za stvaranje odnosa međusobne povezanosti i integracije među narodima.

Umijeće ljubavi je, zapravo, **privilegirani put do uspostavljanja dijaloga u svim njegovim izrazima**. Dijalog, zapravo, zahtijeva učenje, kroz življenje i iskustvo onoga što je naučeno; ne samo intelektom, već i srcem, na empatičan način. **Kroz ljubav učimo prije svega toleranciji, zatim dubokom poštovanju prema drugima, prema kulturama, religijama i prirodi**, sve dok ne dođemo do točke prihvatanja različitih ideja kako bismo izgradili istinske odnose među braćom i sestrama.

UŠiroko rasprostranjen alat koji se koristi u raznim obrazovnim centrima Pokreta fokolara za promicanje pozitivnih relacijskih iskustava koja vode razvoju empatije je **Kocka za mirovni odgoj** (Projekt Living peace). Ona sažima principe umjeća ljubavi, a njezinih šest strana predlaže: **Ljubim prvi, ljubim sve, ljubim drugu osobu, slušam drugu osobu**, opraštamo jedni drugima, ljubimo jedni druge. Svatko, mlad ili star, obvezuje se živjeti je, bacati je svaki dan, postajući tako **protagonist u življenju i dijeljenju vlastitih iskustava izgradnje mira**. Postoje i razne verzije kocke, publikacije i produkcije s različitim materijalima i na različitim jezicima. Na primjer, **Sportska kocka** (razvijena kao dio projekta Sports4Peace), čija strana sugerira: dati sve od sebe, biti iskren prema sebi i drugima, nikada ne odustati čak ni kada je teško, odnositi se prema svima s poštovanjem, pljeskati uspjehu drugih, zajedno se mogu postići veliki ciljevi. Kao motivacijski alat za edukaciju ljudi o poštovanju prema okolišu, **kreirana je Kocka Zemlje** (ekološko-kulturna inicijativa tvrtke EcoOne) koja glasi: osmijehni se svijetu, sve je dar, vrijeme je sada, samo ono što je potrebno, otkrij nevjerojatne stvari, svi smo povezani kako bismo planet održali zdravim i održivim.

3.1 Vrijednost raznolikosti i ukljućivosti

Partneri slijede UNESCO-vo načelo **“Obrazovanje za sve”**, što znači uključivanje svih ljudi, s posebnom pozornošću na raznolikost i ranjive situacije. Ovo načelo odnosi se na one koji se suočavaju s nepovoljnim položajem, siromaštvom ili ograničenim pristupom kulturnim i materijalnim resursima. Uključivanje traži prihvatanje, dijalog i sudjelovanje zajednice, prevladavanje prepreka koje mogu ometati individualni razvoj; svaka osoba može doprinijeti društvenim promjenama i lokalno i globalno

U projektu **M.E.D.I.T.erraNEW**, umjesto integracije koristi se pojam **uključivanje**. Iako se ta dva pojma često brkaju, oni ispunjavaju različite uloge u kontekstu migracija i obrazovanja. Integracija se usredotočuje na prilagodbu migranta kontekstu društva domaćina, dok uključivanje ima za cilj stvoriti okruženje koje cijeni raznolikost i jamči jednake mogućnosti i prava, preobražavajući i društvo, kako bi prihvatilo različitosti.

Izraz «pozornost prema raznolikosti» također se koristi kako bi se naglasilo da su razlike dio ljudskog stanja.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Raznolikost se mora smatrati normalnom, a obrazovanje je mora poštovati i integrirati u obrazovne procese.

Međutim, raznolikost može dovesti do **nejednakosti u pristupu društvenim, ekonomskim i kulturnim resursima**; stoga, pažnja prema raznolikosti zahtijeva prepoznavanje njezinih koristi **prevladavanjem** predrasuda i segregacije. Neke organizacije umjesto toga koriste izraz «**susret s raznolikošću**», što znači da potiče međusobne odnose i otvoreni dijalog između različitih ljudi, **prevladavajući barijere**. Susret potiče povezivanje i dijalog s onima koji su drugačiji od mene.

3.2 Jednakost spolova

Žene i muškarci imaju jednako dostojanstvo i uživaju ista prava, mogućnosti i resurse, bez diskriminacije na temelju spola.

Ovo načelo je **međunarodno priznato**, iako se njegova primjena razlikuje od kulture do kulture. **Uklanjanje stereotipa** i određenih prepreka koje ograničavaju mogućnosti, kao i **nejednakosti moći** koja može dovesti do nasilja nad ženama, ostaje otvoreno pitanje. Svi oblici **diskriminacije i nasilja nad ženama se osuđuju**.

Partnerske organizacije **potiču sudjelovanje** djevojčica i mladih žena u obrazovanju, u skladu s četvrtim ciljem Globalnog sporazuma o obrazovanju: u mnogim kontekstima one su još uvijek izložene **obrazovnoj i socijalnoj isključenosti**. Iz tog razloga, potrebne su politike uključivanja i promicanje **prisutnosti žena u kolegijalnim tijelima** za sudjelovanje.

Globalni obrazovni sporazum je inicijativa koju je potaknuo papa Franjo kako bi se obnovilo zalaganje prema obrazovanju kao transformativnoj snazi u društvu. Pokrenut 2019. godine, sporazum poziva institucije, edukatore, obitelji, mlade i lidere iz cijelog svijeta da se udruže u savez kako bi formirali zrele ljude sposobne za izgradnju pravednijeg, mirnijeg i održivijeg svijeta. Inicijativa se temelji na ideji da obrazovanje ne može biti neutralno: ono mora stvarati vrijednosti, štititi ljudsko dostojanstvo i promicati dijalog među kulturama.

Više o tome: Globalni obrazovni sporazum

3.3 Globalno građanstvo

Polazeći od antropološke perspektive koja prepoznaje «**osoba-odnos**» i «**osoba-svijet**», obrazovne intervencije usmjerene su na poticanje svijesti o pripadnosti široj zajednici - odnosno čovječanstvu - preko nacionalnih i kulturnih granica. To podrazumijeva osjećaj odgovornosti prema svakom pojedincu, bez obzira na njegovo kulturno podrijetlo.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Dimenzija **globalnog građanstva** ne isključuje **lokalnu dimenziju**; na-
protiv, obje su **međusobno povezane**; nijedna ne može postojati bez
druge. Zanimarivanje lokalne dimenzije dovodi do **globalizirane i ho-
mogene vizije** građanstva, daleko od **konkretnog i cjelovitog pristupa
stvarnosti**, temeljenog na specifičnim kontekstima, ali s potencijalnim
globalnim utjecajem. Istodobno, održavanje fokusa na globalnom kon-
tekstu omogućuje izgradnju veza koje pomažu u **prevladavanju stavova
i vrijednosti ograničenih na vlastitu stvarnost**, promičući šire odnose.

Nove generacije danas imaju priliku razumjeti **vlastite tradicije i kul-
ture u odnosu na druge**, razvijajući tako **veću samosvijest** i suočav-
ajući se s razlikama i **kulturnim promjenama**.

Edgarda
Morina

Prema mišljenju **Edgarda Morina**³, institucije,
uključujući obrazovne ustanove, pozvane su ob-
noviti se za **planetarno građanstvo**. To zahtijeva
razvoj temeljnih znanja, uključujući: poučavanje
o identitetu Zemlje i planetarnoj svijesti, promi-
canje empatije i dijaloga, radi olakšavanja međus-
obnog razumijevanja između pojedinaca i kultu-
ra te uspostavljanje zajedničkih etičkih načela,
formirajući građane svjesne utjecaja svojih po-
stupaka, kako bi se **promicao pravedniji i odgo-
vorniji kolektivni suživot**.

Daljnja literatura: **Edgar Morin**⁴

3.4 Peer education

Pedagogija zajedništva, primijenjena na **neformalno obrazovanje**,
predlaže učenje temeljeno na **odnosima, suradnji i zajedničkoj od-
govornosti**. U neformalnim i zajedničarskim kontekstima, ona cijeni
susrete vršnjaka kao izvor osobnog i kolektivnog rasta. **Participativne
metodologije**, poput **peer education, peer tutoring e peer listening**,
potiču razmjenu znanja, međusobno slušanje i obrazovnu podršku,
promičući povjerenje, empatiju i protagonizam.

Odgojitelj preuzima **ulogu posrednika**, stvarajući uključive i relacijske
prostore u kojima svaki sudionik postaje **aktivni sudionik u vlastitom
učenju**. Ovaj pristup stvara **generativna i održiva iskustva**, sposobna
transformirati društvene veze i promicati **aktivno građanstvo, dobro-
bit i osjećaj pripadnosti** unutar zajednice.

³ Edgar Morin (rođen 1921. u Parizu) francuski je sociolog i filozof, jedan od najutjecaj-
nijih mislilaca dvadesetog stoljeća i ranih desetljeća dvadeset i prvog. Poznat je po razvoju
koncepta kompleksnog mišljenja, paradigme koja nas potiče da prevladamo fragmentaciju
znanja i prepoznamo međusobnu povezanost različitih sfera znanja, života i društva.

⁴ Edgar Morin, Sedam kompleksnih lekcija o obrazovanju za budućnost, Pariz, Seuil /
UNESCO, 2000.

Edgar Morin, Put: K budućnosti čovječanstva, Pariz, Fayard, 2011.

Edgar Morin, Globalno razmišljanje: Čovjek i njegov svemir, Pariz, Robert Laffont, 2015.

3.5 Odgojna zajednica

Odgojna zajednica može se definirati kao **odnos savezništva i shvatiti kao duboka relacijska dimenzija** koja se ostvaruje kroz susrete s drugima, u kojem se svaki pojedinac osjeća **suodgovornim za davanje svog osobnog doprinosa kao dara drugima**.

Pozitivne i stabilne veze grade se u obrazovnoj zajednici ako postoje stavovi međusobnog poštovanja i ako svi sudionici doživljavaju **odnos jednakosti** koji se sastoji od vrijednosti identiteta i dijaloga: dijaloški, otvoreni odnos u kojem svaki pojedinac prepoznaje vlastitu vrijednost, ali i **pristranost vlastitog gledišta**, kao i identitet te odgojnu ulogu drugoga.

U tom smislu, od zajednice se očekuje da igra dinamičnu ulogu, zajednicu koja aktivira svoj puni potencijal nudeći djeci smislene i motivirajuće aktivnosti, usklađene s njihovim interesima.

Pravo obrazovno iskustvo ne može promatrati jedan kontekst izoliran od drugih. Obitelj, škola, župa, sportski klub, omladinske skupine, kulturni centar itd. su entiteti koji trebaju jedni druge. Grad koji sebe smatra obrazovnom zajednicom jest grad u kojem te obrazovne agencije rade zajedno, podržavaju se i djeluju u sinergiji.

Obrazovna zajednica mogla bi se definirati kao **“obitelj” u kojoj koegzistiraju različite generacije**. Obitelj je prirodni prostor ljudskog života, izvorno mjesto osobnog ispunjenja gdje je integracija između generacija **ogromno bogatstvo, izvor mentalnog i fizičkog zdravlja te golem prostor učenja za sve**.

3.5 Planiranje i volontiranje

Aktivnosti koje provode partnerske organizacije uključuju zajedničko planiranje i izravno **uključivanje mladih u volonterske inicijative**.

Volontiranje se definira kao **strukturirana**, ne samo povremena, **aktivnost** usmjerena na promicanje solidarnosti i **razvoj stavova usmjerenih nasluženje**, društvenepredanosti i građanskog sudjelovanja kod mladih.

U pedagoškom smislu, opisuje se kao korisna strategija za edukaciju mladih o društvenim vrijednostima te razvoj prosocijalnog ponašanja i aktivnog građanstva.

Ovaj pristup uvodi **laboratorijsku didaktiku** temeljenu na konkretnim problemima, s ciljem povećanja angažmana i motivacije mladih. Rješavanje problema iz stvarnog svijeta zahtijeva sposobnost sinteze i nudi prostor za individualno izražavanje. Predložene aktivnosti obično su povezane s kontekstom mladih i definirane kao **autentični zadaci**, tj. aktivnosti koje se bave temama bliskim njihovom iskustvu ili temama relevantnim za njihov svakodnevni život.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Planiranje projekata smatra se **zajedničkom aktivnošću** koja uključuje grupne zadatke i koordinaciju, kao i trenutke posvećene razvoju individualnih vještina. Ova vrsta suradničkog rada temelji se na **konsenzusu mladih** i cijeni predanost i sudjelovanje u postizanju postavljenih ciljeva. Projekti omogućuju učenicima da se bave problemima, pronadu rješenja, prevladaju neizvjesnosti i izrade raznovrsnih završnih projekata, potičući sudjelovanje svih, a istovremeno uzimajući u obzir **različite kognitivne stilove i razine učenja**.

Od mladih se očekuje da razmišljaju o svojim iskustvima, strategijama rješavanja problema i rezultatima kako bi potaknuli kritičku svijest o potencijalnim predrasudama i stereotipima.

3.6 Mediteran bratstva

Cilj programa M.E.D.I.T.erraNEW je dati konkretan doprinos izgradnji društveno održivog, integralnog ekološkog staništa bez oružanih sukoba. U tom staništu svaka osoba, poštujući svoje dostojanstvo, vjeru i kulturu, ima odgovarajuće alate za stvaranje generativnih odnosa koji ruše zidove i grade mostove.

Razgovori s edukatorima istaknuli su neke temeljne, specifične vještine koje mogu pomoći u promicanju međusobnog razumijevanja, tolerancije i mira među mladima na Mediteranu, gledano iz perspektive osobe-svijeta:

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterraneu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Empatija

Sposobnost prihvatanja i vrednovanja kulturnih i vjerskih razlika.

**Tolerancija i
prihvatanje**

Sposobnost prihvatanja i vrednovanja kulturnih i vjerskih razlika.

**Međukulturna
komunikacija**

Sposobnost učinkovite komunikacije i interakcije preko kulturnih i jezičnih barijera.

**Aktivno
građanstvo**

Sposobnost aktivnog sudjelovanja u životu zajednice i promicanja socijalne pravde.

**Prihvatanje i
uključivanje**

Sposobnost stvaranja gostoljubivog i uključivog okruženja za sve.

**Rješavanje
sukoba:**

Sposobnost mirnog i konstruktivnog upravljanja i rješavanja sukoba.

**Leadership za
promicanje
mira**

Sposobnost promicanja mira i nenasilja.

Pedagoške dimenzije ovog kompleta usmjerene su na razvoj ovih transverzalnih vještina kod mladih u dobi od 13 do 17 godina.

A photograph of a woman in a blue hoodie smiling and painting a wall with a red marker. In the background, other people are visible, and there is a colorful striped pattern on the wall. The image has a warm, reddish-pink tint.

Pedagoška dimenzija Kit-a

4

4. Pedagoška dimenzija Kit-a

Pedagoška dimenzija Kit-a inspirirana je modelom **integralne ekologije, holističkog** pristupa koji razmatra interakcije između **okoliša, društva, gospodarstva i kulture**. Integralna ekologija nije samo teorijska vizija, već i **pedagoški okvir** koji promiče obrazovne programe prikladne za razvoj **kritičke svijesti, etičke odgovornosti i aktivne predanosti općem dobru i planetu**.

Projekt M.E.D.I.T.erraNEW oslanja se na ovaj model jer zahtijeva posebnu pozornost na potrebe najranjivijih, poput mladih s iskustvom migracija, te ima za cilj ojačati njihovu otpornost jačanjem svih aspekata osobe. Promiče konkretnu predanost socijalnoj i ekološkoj pravdi, dimenzijama usko isprepletenim s fenomenom migracija u mediteranskom području.

4.1 Integralna ekologija osobe: obrazovni i transformativni pristup

Integralna ekologija je **konceptualni i pedagoški model** koji predlaže međusobno povezanu viziju postojanja, prepoznajući duboku vezu između okolišnih, društvenih, ekonomskih, kulturnih i duhovnih dimenzija ljudskog života. Ovaj pristup nas potiče da **preispitamo svoje načine života**, modele razvoja i društvene odnose u smislu okolišne i društvene pravde, posvećujući posebnu pozornost najranjivijima.

Prema obrazovnom modelu integralne ekologije, prvi korak je **bri-ga za vlastitu humanost i ljudske odnose**. Ovaj pristup zahtijeva polazak od koncepta sebe, koji u svakoj osobi proizlazi prvenstveno iz interakcije s okolinom i interakcije s drugima.

Iz te interakcije ljudi razvijaju **viziju sebe u više domena:**

- » fizički izgled,
- » potrebe,
- » sposobnosti i
- » društvene uloge.

Uvjerenja koja pojedinac razvija o svom potencijalu i svom postojanju u svijetu utječu na regulaciju osjećanja, razmišljanja i djelovanja, a time i na njegovu dobrobit.

Ako pojedinac nije u stanju pronaći ili dobiti odgovore na vlastite potrebe, koji omogućuju razvoj integrirane osobnosti, malo je vjerojatno da će razviti adekvatnu sliku o sebi, a još manje vjerojatno da će uspostaviti zdrave odnose s drugima, a još manje će biti sposoban odgovoriti na potrebe drugih, okoliša i čovječanstva. Tu dolazi do izražaja važna **uloga empatije u ljudskim i društvenim odnosima**. Prema istraživanjima psihologa Gregoryja Batesona, ljudi pomažu na temelju svoje otvorenosti prema drugima, bez obzira na bilo kakvu dobit, već jednostavno prepoznavanjem tuđe potrebe.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Gregory
Bateson
(1904–1980)

Bio je britanski antropolog, psiholog, lingvist i kibernetičar, poznat po svom interdisciplinarnom pristupu i postavljanju temelja novog sistemskog pogleda na um i ljudsko ponašanje. U psihologiji je poznat po svojim studijama o komunikaciji, teoriji dvostruke veze (double bind) i doprinosu nastanku obiteljske terapije.

Bateson je naglasio važnost konteksta i odnosa u mentalnim procesima, prekidajući s idejom izoliranog pojedinca. Um je, prema njemu, sustav konstruiran interakcijom između organizma, okoliša i kulture.

Batesonova misao poziva na obrazovanje i psihologiju koja cijeni složenost, autentičnu komunikaciju, slušanje i sposobnost shvaćanja veza između uma, prirode i društva. Njegov rad ostaje vrijedan izvor za one koji žele razumjeti **ljudsko biće kao dio živog sustava**.

Osjećaj potrebe za drugima temelj je **empatije**. Svaka osoba ima osobine ličnosti koje je vode do veće ili manje otvorenosti prema drugima; ipak, **prosocijalno ponašanje** je snažno pod utjecajem kulture i okoline. Oni igraju značajnu ulogu u oblikovanju **predrasuda**, koje imaju veliku ulogu u negativnom utjecaju na **ekologiju ljudskih odnosa**.

Stoga je potrebno imati na umu ulogu koju igraju predrasude, koje su, na psihološkoj razini, stavovi sastavljeni od **emocionalne i kognitivne komponente**, sastavljene od misli i uvjerenja. U praksi, predrasude se konfiguriraju kao izraženi osjećaj koji se kognitivno temelji na **stereotipnoj koncepciji** drugih ili **apriornoj generalizaciji**. **Prevladavanje predrasuda** koje zagađuju odnose, a možda i uništavaju, sigurno nije lako, jer adekvatne informacije nisu dovoljne, s obzirom na to da su ukorijenjene ne samo kognitivno, već i **emocionalno**.

«kultura odbacivanja» → «kulturom prihvaćanja».

Prijedlog, pokušaj rješavanja predrasuda, mogao bi se tada pojaviti unutar obrazovnog okvira u kojem se **“kultura odbacivanja”** prema najranjivijima mora zamijeniti **“kulturom prihvaćanja”**. U tom smislu, to ne znači umanjivanje bogatstva različitih kultura, već pokretanje procesa međusobnog kognitivnog i emocionalnog prepoznavanja kao bogatstva u raznolikosti, počevši od svijesti o neospornoj vrijednosti sebe i drugih kao ljudskih bića.

Više o tome: **Laudato sii**

4.2 Model integralnog obrazovanja: My self, My group, My community, Our world

Predloženi obrazovni model za osposobljavanje mladih u okviru projekta M.E.D.I.TerraNEW temelji se na pristupu usmjerenom na integralnu ekologiju i ima za cilj pokazati kako ekosustavi i društveni konteksti pozitivno ili negativno utječu na ljudski razvoj i otpornost kad su oni suočeni s traumatičnim i rizičnim situacijama.

Također podržava ekološku **teoriju Urijea Bronfenbrennera**, koja opisuje kako na ljudski razvoj međusobno i kontinuirano utječe niz **koncentričnih okolišnih sustava**, od kojih svaki međusobno djeluje s **drugima** i s **pojedincem**.

Bronfenbrennerova ekološka teorija

Ovo je jedan od najutjecajnijih modela u proučavanju ljudskog razvoja. Prema ovom renomiranom stručnjaku, rast pojedinca ne događa se izolirano, već je rezultat dinamičke interakcije između pojedinca i višestrukih okolišnih sustava koji ga okružuju. Bronfenbrenner je okoliš podijelio na pet međusobno povezanih sustava, od kojih svaki ima specifičnu ulogu u pojedinu:

Microsistema: è il livello più vicino all'individuo e comprende le inte-

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

razioni dirette e immediate che ha con persone e luoghi, come la famiglia, la scuola, gli amici e i colleghi. Il microsistema è quello in cui il singolo trascorre la maggior parte del suo tempo e le relazioni qui stabilite hanno un impatto significativo sulla crescita.

Mikrosustav: Ovo je razina najbliža pojedincu i uključuje izravne i neposredne interakcije s ljudima i mjestima, poput obitelji, škole, prijatelja i kolega. Mikrosustav je mjesto gdje pojedinac provodi većinu svog vremena, a odnosi uspostavljeni tamo imaju značajan utjecaj na rast.

Mezosustav: Ovo predstavlja međusobne veze između različitih mikrosustava, na primjer, odnos između obitelji i škole. Ako dijete ima dobro iskustvo u školi, to može ojačati obiteljske odnose i obrnuto..

Macrosistema: questo è il livello più ampio e rappresenta la cultura, le norme sociali, le leggi e le tradizioni che caratterizzano la società in cui l'essere umano vive. Il macrosistema influisce su tutti gli altri livelli e definisce i valori e le aspettative che guidano il comportamento.

Makrosustav: Uveden kasnije, kronosustav se odnosi na faktor vremena. Uključuje i važne događaje koji se događaju u životu pojedinca (razdvajanje, selidba ili rat) i protok vremena i promjene koje ono donosi društvenim, kulturnim i ekonomskim uvjetima.

Jedna od najzanimljivijih značajki Bronfenbrennerove ekološke teorije je njezina dinamična priroda. Različiti sustavi, zapravo, ne funkcioniraju izolirano, već utječu jedni na druge. Na primjer, promjena u makrosustavu, poput novog zakona o zaštiti djece, može imati kaskadne učinke na egzosustav (institucije koje njime upravljaju), mezosustav (interakcije između roditelja i škole) i konačno mikrosustav (svakodnevni život djeteta). Ovaj dinamički model pomaže nam shvatiti da razvoj nije linearan niti određen jednim faktorom. Umjesto toga, on je rezultat složene interakcije između pojedinca i okoline. Promjena u jednom od sustava stoga može promijeniti tijek razvoja, i pozitivno i negativno.⁵

Sveobuhvatni obrazovni model koji proizlazi iz projekta M.E.D.I.Terra-NEW oslanja se na sustav **“pristupa peer”** i odnosi se na participativni i pristup učenja pri čemu adolescenti, nakon specifične obuke, podižu svijest među svojim vršnjacima. Koristi kredibilitet i povjerenje u one koji su im najsličniji kako bi se olakšao prijenos i širenje sadržaja sposobnih za promjenu znanja i ponašanja, koristeći istu jezičnu i vrijednosnu baštinu te empatičniji i manje osuđujući komunikacijski sustav.

Identificirali smo četiri dimenzije koje se kreću od područja **Myself** do područja **“My Group”**, a kulminiraju u **“My community”**. Ove dimenzije podržavaju specifični i interaktivni nastavni alati za svaku razinu (dinamika, igre igranja uloga, digitalne prezentacije, radni listovi, videozapisi itd.), popraćeni detaljnim informacijama za edukatore, te konačno kulminiraju u dimenziji **“Our World”**, gdje su adolescenti aktivni sudionici u transformaciji iz globalne perspektive.

Konkretno:

5 Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i primatelji Kit-a

2 Pedagoški laboratorij na Mediteranu

3 Načela koja dijele partnerske organizacije

4 Pedagoška dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse partnerskih organizacija

6 Kontaminacija i prilagodba

7 Procjena na temelju pokazatelja generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Područje sebe Potiče razvoj odnosa sa samim sobom i drugima te otkrivanje životnog plana.

To je dio metodologije **Up2Me** s nastavnim listovima i interaktivnim dinamikama koje uzimaju u obzir šest dimenzija osobe: fizičku, emocionalnu, intelektualnu, socijalnu, duhovnu/etičku, obiteljsku/okolišnu te upravljanje emocionalnim i afektivnim odnosima.

Područje moje grupe Vještine vršnjačke medijacije za prepoznavanje epizoda sukoba u međukulturalnim i međuvjerskim kontekstima i njihovo odgovarajuće rješavanje. Kroz igranje uloga i simulacije predložene na međukulturalnim radionicama mladi su pozvani da se stave u tuđu kožu primjenom metodologije umijeća ljubavi.

To potiče dekonstrukciju stereotipa i potragu za otvorenim i suradničkim rješenjima, razvoj prosocijalnog ponašanja u kontekstu u kojem nitko nije izoliran ili sam, te jača osjećaj pripadnosti i proaktivnosti mladih u perspektivi vršnjačkog obrazovanja. Promjenom načina razmišljanja s 'ja' na 'mi' potičemo prihvatanje među kulturama, pomažemo u upravljanju razlikama koje se smatraju prednostima te učimo dijeljenje i druženje. Konkretno primjene predstavljene su u metodološkim listovima radionica **Crescendo i Artistic**.

Područje "Moja zajednica" To je dobro ilustrirano participativnom metodologijom 6X1 aktivnog građanstva za razvoj prosocijalnih vještina prema metodi služenja zajednici, koja omogućuje adolescentima da preuzmu središnje mjesto i služe svojoj zajednici kroz šest faza rada s određenim radnim listovima i materijalima:

- 1) **Promatranje** potreba;
- 2) **Razmišljanje** o tome kako odgovoriti na potrebe;
- 3) **Uključiti** sudjelovanje lokalnih skupina i institucija;
- 4) **Provesti** akciju;
- 5) **Procijeniti** rezultate;
- 6) **Proslaviti** i prepoznati doprinos adolescenata postignutoj društvenoj promjeni.

Konkretno primjene također su predstavljene u metodološkim radnim listovima **Italian in Florence, Crescendo i Fare sistema oltre l'acoglienza** (Stvaranje sustava izvan sustava ugošćivanja).

Područje "Naš svijet" razvijanje svijesti o stavovima za odgovaranje na globalne izazove i promicanje inicijativa usmjerenih na Ciljeve održivog razvoja, sažetih u 3 P-a:

- **PLANET** (zaštita prirodnih resursa i klime za buduće generacije);
- **LJUDI** (uklanjanje gladi i siromaštva te osiguravanje dostojanstva i jednakosti);
- **MIR** (promicanje mirnih, pravednih i uključivih društava).

Konkretna primjena ove dimenzije predstavljena su u **metodološkim listovima Umijeće ljubavi, Metodologija dijaloga i Život u miru.**

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterraneanu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

4.3 Primjena integralnog ekološkog modela u projektu M.E.D.I.T.erraNEW

Projekt M.E.D.I.T.erraNEW uključivao je devet organizacija civilnog društva iz šest mediteranskih zemalja (Italije, Francuske, Španjolske, Hrvatske, Libanona i Egipta) koje su posebno posvećene neformalnom obrazovanju mladih iz interkulturalne i međureligijske perspektive. Cilj je bio razmjeniti najbolje prakse kako bi se razvila zajednička strategija za obrazovanje mladih s migrantskim iskustvom u dobi **od 13 do 17 godina**. To je postignuto razvojem multidisciplinarnog skupa alata koji integrira metodologije i alate različitih partnera, potičući njihovu prilagodbu, primjenu od strane udruga na različitim razinama i međusobno kontaminaciju.

Ovaj se proces odvijao **kroz tri susreta "Job shadowinga"**: dva u Italiji (Toskana i Rim) i jedan u Hrvatskoj.

Job shadowing je razdoblje profesionalnog razvoja u kojem novi zaposlenik komunicira s iskusnijim, radeći rame uz rame. To je metoda koja pomaže u razvoju vještina i upoznavanju s novim radnim okruženjem. Kroz ovu praksu moguće je steći temeljito razumijevanje odgovornosti, potrebnih vještina i dinamike određene uloge.

Job shadowing je razdoblje profesionalnog razvoja u kojem novi zaposlenik komunicira s iskusnijim, radeći rame uz rame. To je metoda koja pomaže u razvoju vještina i upoznavanju s novim radnim okruženjem. Kroz ovu praksu moguće je steći temeljito razumijevanje odgovornosti, potrebnih vještina i dinamike određene uloge.

U okviru projekta M.E.D.I.T.erraNEW, posebno se radi o iskustvu formacije u mobilnosti u kojem edukator ili neformalni obrazovni djelatnik provodi određeno vrijeme u partnerskoj organizaciji u drugoj zemlji, promatrajući svakodnevne aktivnosti stručnjaka u tom području.

Cilj je:

- » naučiti najbolje prakse i konkretne metode;
- » steći vještine i znanja korisne za vlastiti obrazovni rad;
- » izgraditi trajne mreže i suradnju;
- » razmisliti o vlastitom radu i biti inspiriran novim pristupima.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Praksa Job shadowinga omogućila je sudionicima da razviju dublje razumijevanje svojih uloga i odgovornosti u neformalnom obrazovanju, pružajući im alate za značajan utjecaj na mediteranski kontekst, odgovarajući na potrebe mladih i specifične izazove ovog geografskog područja. U ovom procesu sudjelovalo je **54 edukatora (dva iz svake od devet organizacija tijekom tri susreta)**. Mogli su se upoznati s različitim metodologijama koje je predstavio svaki partner i procijeniti ih putem plenarnih sjednica i fokus grupa, omogućujući potencijalnu međusobnu kontaminaciju između programa, geografskih područja i kultura.

U nastavku slijedi kratki sažetak tri sesije **Job Shadowing-a** provedene u sklopu projekta:

1. JS TOSKANA: Radionica, održana između Firenze i Figline Incisa Valdarno (FI), usredotočila se na jezične/interkulturalne i umjetničko/ekspresivne dimenzije mladih kao metodologiju koja potiče samoizražavanje i jača komunikaciju i dijalog, čak i izvan sukoba.

Međunarodni studentski centar Giorgio La Pira demonstrirao je dvije dobre prakse:

- » **Crescendo:** radionice interkulturalnog obrazovanja za mlade od 15 do 17 godina
- » **Italian in Florence:** inovativna metoda učenja talijanskog jezika za strance iz interkulturalne i uključive perspektive

Zadruga Gen Rosso predstavila je:

- » **Umjetničke radionice** za mlade, uključujući one održane s migrantima i izbjeglicama

2. JS ROMA: Prezentacija i metodološke razmjene usredotočile su se na mirovni odgoj, međukulturni i međureligijski dijalog te aktivno građanstvo.

Azione Famiglie Nuove (AFN) predstavila je:

- » **Izgradnja sustava izvan recepcije**, program za socijalno i radno uključivanje mladih putem izravnog kontakta s mladim stanovnicima rezidencije Casa Ismaele u Kalabriji.
- » **Living Peace:** Međunarodni program koji ima za cilj promicati kulturu mira temeljenu na načelima solidarnosti, kulturnog dijaloga i građanstva korištenjem **“Kockice mira”**, inspirirane metodologijom Chiare Lubich **“Umijeće ljubavi”**, programom **“Vrijeme za mir”** i značajnim svjedočanstvima mladih koji služe kao “ambasadori mira”.

New Humanity:

- » **Kroz međunarodni simpozij “One Human Family”**, na kojem su sudjelovali predstavnici glavnih svjetskih religija, program je predstavio metodologiju međureligijskog dijaloga, koju mladi mogu primijeniti u različitim kontekstima kao put do izgradnje mira. Cilj je bio pružiti mladima alate potrebne za okupljanje ljudi i skupina iz različitih kultura i religija primjenom metodologije dijaloga. To vodi do rješav-

anja kritičnih ili divergentnih situacija, posebno relevantnih u kontekstima poput Bliskog istoka i Mediteranskog bazena, s iskrenošću, poštovanjem različitosti i duhom prijateljstva. Istaknuta je uloga koju religije mogu imati u stvaranju bratskih veza, čak i u konfliktnim situacijama, gdje su rasprava i dijalog ključni. Suradnja s drugim može mnoge polarizme transformirati u podržavajuće ljudske odnose.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

3. JS HRVATSKA: Budući da treći susret Job Shadowinga u Libanonu nije održan kako je planirano zbog sigurnosnih problema povezanih sa sukobom koji bjesni u tom području od rujna 2024., projektni partneri odabrali su Hrvatsku zbog njenog iskustva i zalaganja na putu pomirenja na Balkanu između Srba, Bošnjaka i Hrvata. Ova regija, gdje se isprepliću različiti narodi, religije i kulture, služi kao laboratorij za glavna pitanja s kojima se suočava Europa, posebno u vezi s integracijom manjina, ekumenskim odnosima između katolika i pravoslavaca te međureligijskim odnosima između kršćanstva i islama, kako bi se osigurao budući mir i stabilnost. Sesija se usredotočila na emocionalnu i relacijsku dobrobit mladih i razvoj njihovih vještina u posredovanju i upravljanju sukobima.

Azione Famiglie Nuove (AFN) predstavila je:

» **Up2me**, obrazovni program o afektivnosti i seksualnosti temeljen na perspektivi osoba-veza. Program nudi interaktivne i multidisciplinarne metodologije, prilagođene različitim dobnim skupinama, usmjerene na promicanje osobnog rasta, samosvijesti, odgovornog upravljanja emocijama i sposobnosti izgradnje zdravih odnosa kroz proces međusobne brige. Sesiju su vodili lokalni prosvjetni djelatnici.

4.4 Pedagoške dimenzije i kontaminacije

Tijekom sesija praćenja na radnom mjestu, nakon izravnog promatranja metodologija primijenjenih na terenu i razmjene najboljih praksi i rezultata, organizirane su sesije otvorenog kruga. Ovi sastanci pokrenuli su proces zajedničke refleksije i dijaloga među prisutnim edukatorima, s ciljem istraživanja mogućnosti za prilagodbu i primjenu različitih praksi u njihovim obrazovnim kontekstima.

Zatim su organizirane sesije **Focus Group**, tijekom kojih je svaka organizacija, vođena unaprijed utvrđenim planom, pozvana da razmisli i odgovori na niz vodećih pitanja (vidi priložene listove).

Ovaj participativni proces rezultirao je s **pet ključnih područja obuke** koja čine okosnicu M.E.D.I.T.erraNEW kompleta: :

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterraneanu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

1. Relacijsko blagostanje i afektivna aktivnost,
2. Razvoj umjetnosti i talenata,
3. Jezične i međukulturalne vještine,
4. Međureligijski dijalog,
5. Posredovanje u sukobima, aktivno građanstvo i kultura mira

Interdisciplinarni alatni komplet

**Dobre prakse
partnerskih organizacija**

5

5. Dobre prakse partnerskih organizacija

Ovaj odjeljak prikuplja **najbolje obrazovne prakse** koje su razmijenjene i analizirane tijekom triju sesija stručnog usavršavanja od strane devet partnerskih organizacija projekta. Opisni listovi organizirani su prema **četiri dimenzije modela razvoja integralne ekologije**, koji vodi proces obuke u progresivnoj i međusobno povezanoj perspektivi: **My-self, My Group, My community, Our World**. Povezani su s pet ključnih područja obuke istaknutih tijekom projekta.

Ova struktura potiče osobni, relacijski i zajednički rast koji svaka najbolja praksa ima za cilj promicati unutar šireg i globalnijeg okvira integralne ekologije. Nudi konkretne alate za poticanje socijalne uključenosti i liderstva mladih u različitim kontekstima povezanim zajedničkom vizijom, prema ovom okviru:

Cjelovita ekološka dimenzija	Glavno područje formacije	Dobra edukativna praksa	Predlagatelj
MY SELF	Relacijsko blagostanje i afektivnost	Up2me	AFN
	Umjetnost i vrednovanje talenata	Workshop artistici	Gen Rosso
MY GROUP	Lingvističke kompetencije	Italian in Florence	Centro La Pira
	Interkulturalne kompetencije	Crescendo	Centro La Pira
		Fare sistema oltre l'accoglienza (FSOA)	AFN
MY COMMUNITY	Aktivno građanstvo	6X1	AFN
OUR WORLD	Međureligijski dijalog	One Human Family	New Humanity
	Upravljanje sukobima i kultura mira	Living Peace	AFN

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i primatelji Kit-a

2 Pedagoški laboratorij na Mediteranu

3 Načela koja dijele partnerske organizacije

4 Pedagoška dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse partnerskih organizacija

6 Kontaminacija i prilagodba

7 Procjena na temelju pokazatelja generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

A group of children are painting a colorful mural on a brick wall. The mural features abstract shapes, including a large orange face in the upper left, a yellow and blue circle, and a green bird-like figure on the right. The children are wearing various clothing, including hoodies and jackets. One child in the foreground is wearing a black hoodie with a red patch. Another child is wearing a blue quilted jacket. The scene is outdoors, and the ground is paved. There are some white circular graphic elements overlaid on the image.

Kontaminacija i prilagodba

6

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije4 Pedagoška
dimenzija Kit-a5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija6 Kontaminacija i
prilagodba7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

6. Kontaminacija i prilagodba

Ovaj odjeljak opisuje **proces** koji su poduzele partnerske organizacije kako bi postigle cilj **repliciranja i prilagodbe dobrih praksi** uočenih tijekom sesija stručnog usavršavanja. Cilj je ojačati učinkovitost njihovih obrazovnih aktivnosti usmjerenih na adolescente, posebno promicati uključivanje mladih s iskustvom migracija u mediteranskom kontekstu.

Ovaj se proces odvijao na različite načine, koji se mogu podijeliti u tri glavne kategorije:

- **Participativno eksperimentiranje**, kroz postupnu integraciju prakse u svakodnevni rad, uz zajedničko promatranje i promišljanje rezultata.
- **Prilagodba jedne prakse različitom obrazovnom**, društvenom, kulturnom ili religijskom kontekstu, kako bi se osigurala njezina koherentnost i relevantnost u novom operativnom okruženju;
- **Konvergencija između dviju praksi** iz različitih organizacija, kako bi se učinkovitije odgovorilo na potrebe ciljne skupine;

Proces je zahtijevao kritičko i dubinsko promišljanje specifičnih lokalnih konteksta u kojima svaka organizacija djeluje, kako bi se osigurala i poštovala održiva i istinski učinkovita prilagodba. Kroz međuorganizacijske rasprave, zajednički dizajn i eksperimentiranje, organizacije su identificirale konkretne strategije prenosivosti, zadržavajući pedagoške principe izvornih praksi, a istovremeno ih reinterpreterajući u svjetlu potreba, izazova i resursa svojih zajednica učenja.

6.1 Approccio metodologico

U okviru projekta M.E.D.I.T.erraNEW, program Job Shadowing ima za cilj potaknuti razmjenu najboljih praksi među partnerima. Očekivani ishod je povećana kompetencija među edukatorima uključenima u projekt, što će promicati inovativnije obrazovne ponude za ciljanu skupinu: mlade u dobi od 13 do 17 godina.

Tri sesije Job Shadowinga sastojale su se od interaktivnih prezentacija i sesija uživo, s ciljem testiranja metodologija i najboljih praksi koje se razmjenjuju na terenu.

Specifični očekivani ishodi rada JS-a unutar M.E.D.I.T.erraNEW bili su:

- » Poznavanje najboljih praksi i metoda partnera
- » Razumijevanje potencijalnih sinergija s drugim organizacijama
- » Razumijevanje ponovljivosti prakse u drugim kontekstima
- » Razumijevanje njezine prilagodljivosti različitim lokalnim, kulturnim, socioekonomskim i vjerskim kontekstima

Ovi ishodi sažeti su u izvješćima **fokus grupa** i grupnih radnih sesija uključenih u program i prikupljeni pomoću brošure s usmjeravajućim pitanjima zadanim sudionicima: :

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

1. Poznavanje najboljih praksi i metoda partnera

La presentazione delle pratiche è stata esaustiva e ti ha permesso di comprendere il metodo?

- » Je li prezentacija praksi bila sveobuhvatna i je li vam omogućila razumijevanje metode?
- » Koje elemente smatrate inovativnima?
- » Koje su snage?
- » Koje su slabosti?

2. Razumijevanje mogućih sinergija s drugim pedagoškim praksama za vašu organizaciju

- » Mislite li da postoje aspekti koji bi se mogli usvojiti i integrirati s drugim praksama koje vaša organizacija trenutno provodi? Koji? Kako?

3. Razumijevanje prilagodljivosti različitim lokalnim, kulturnim, socioekonomskim i vjerskim kontekstima

- » Mislite li da se praksa, ili neki njezini dijelovi, mogu replicirati u vašem lokalnom kontekstu?
- » Koje aspekte treba prilagoditi? Kako?

Rezultati ove aktivnosti prikupljeni su kako bi se doprinijelo radu na prilagodbi materijala za obuku u različitim društvenim, kulturnim, jezičnim i vjerskim kontekstima obuhvaćenim ovim kompletom. Sažeti su u sljedećoj tablici sažetka fokus grupe, koja ističe:

- » Moguću prilagodbu najbolje prakse unutar vlastite organizacije
- » Moguću kontaminaciju i integraciju s iskustvom drugih
- » Moguće eksperimentiranje s novim praksama

Rezultati ovog rada mogu se sažeti u sljedećem dijagramu, koji ističe interakciju između partnera u različitim kontekstima.

Tablici sažetka fokus grupe

6.2 Opća zapažanja o radu fokus grupa

Za analizu fokus grupa, koristeći sažetke prikupljene u radnim listovima i priloženoj tabeli, razmatramo tri dimenzije koje je predložio Cataldi⁶: **sadržajnu, relacijsku i tehničko-operativnu.**

Analiza sadržaja:

Ključne riječi proizlaze iz dijaloga i radnih listova koje nadopunjuju zajednička pedagoška načela i usklađene su s ciljevima projekta, poboljšavajući rad partnerskih organizacija. Iz tih ključnih riječi izveli smo vodeća načela, održavajući jezik tabela.

» **Dijalog u poštivanju i razbijanje stereotipa:** Stvaranje odgojno-obrazovnog okruženja u kojem su uzajamno poštovanje i konstruktivna razmjena mišljenja temeljni stupovi, s ciljem prevladavanja stereotipa i promicanja aktivnog i osviještenog građanstva.

» **Sukob i suživot:** Predstavljene pedagoške prakse koriste različite alate za upravljanje i rješavanje sukoba povezanih s multikulturalnim i interkulturalnim suživotom.

» **Korištenje aktivnih metoda:** Spominju se i cijene različite metode koje stavljaju adolescenta u središte procesa učenja, potičući njegovo aktivno sudjelovanje i angažman, promičući interakciju, suradnju i praktično iskustvo, s ciljem razvoja ključnih kompetencija izvan puke akvizicije znanja. Na primjer: induktivna metoda, vršnjačko obrazovanje, suradničko učenje, majeutika, životne priče.

» **Igra i umjetnost kao odgojna sredstva:** Korištenje igre, umjetničkog izražavanja, glazbe i plesa kao privilegiranih načina za poticanje kreativnosti, olakšavanje učenja i vrednovanje talenata.

» **Protagonizam i vrednovanje talenata:** Omogućuje se aktivno sudjelovanje svake djevojke i mladića, uz prepoznavanje i vrednovanje njihovih individualnih sposobnosti i sklonosti.

» **Afektivnost i spolnost kao teme uključivosti:** Tematike afektivnosti i spolnosti obrađuju se otvoreno i s poštovanjem, prepoznajući ih kao temeljna područja za razvoj uključive zajednice, važne i za ljudski rast te promjene u načinu razmišljanja.

» **Obrazovanje odgojitelja:** Poziva se na ulaganje u kontinuirano obrazovanje odgojitelja i tutora, kako bi bili sposobni pratiti djevojke i mladiće u njihovim obrazovnim putovima, podržavajući njihovu motivaciju i kontinuitet.

⁶ Cataldi, S. Kako analizirati fokus grupe. Kutija s alatima: Alati za humanističke znanosti/2. Urednik: Franco Angeli. Milano, 2009.

» **Motivacija i kontinuitet u obrazovnim putovima:** Nastoji se poticati programe koji ohrabruju sudjelovanje, znatiželju i angažman, vrednujući napredak i podupirući ustrajnost u procesu učenja.

Relacijska analiza:

U **projektu M.E.D.I.TerraNEW**, Job Shadowing ima za cilj potaknuti **razmjenu najboljih praksi** među partnerima putem interaktivnih prezentacija i sesija uživo. Ovi susreti omogućuju **testiranje metodologija i praksi**, procjenu njihove **sinergije, ponovljivosti i prilagodljivosti** različitim lokalnim kontekstima. Najbolje prakse moraju se usvojiti nakon **prethodnog promišljanja**.

Pomoću alata poput **Focus Groupa**, provedeni rad omogućio je **teorijsku analizu** te **socioanalitičku i hermeneutičku medijaciju**, korisnu za razumijevanje treba li i kako **izvoziti alate i prakse** u druge organizacije, **izbjegavajući generaliziranu primjenu**. Pažnja se posvećuje **motivacijama koje stoje iza izbora, kontekstualnim uvjetima i karakteristikama sudionika**, a sve je to bitno za postizanje očekivanih rezultata tijekom tri sesije **Job Shadowing-a**.

Odabrane partnerske organizacije nude **ponovljive i prilagodljive primjere**: potiču interes, proaktivne su, a ne preskriptivne, mogu se kontekstualizirati, temelje se na **pouzdanjoj i kritičkoj analizi**, dinamične su i kreativne, generiraju **pozitivan društveni utjecaj**, štite **raznolikost** i često **rade u mrežama**.

Također treba naglasiti da organizacije, osim svoje geografske i kulturne raznolikosti, pokazuju i druge vrste **strukturne raznolikosti**, kao što su:

- » **zrelost ili trajanje** njihovih programa;
- » **razina provedbe** (lokalna, regionalna, globalna);
- » **organizacijska snaga** i kapacitet; broj zaposlenika;
- » **te razina dosega** i djelovanja (međunarodno priznanje, kapacitet za donošenje politika, sposobnost provedbe velikih programa itd.).

U **Fokus grupama** razmatralo se koje se partnerske prakse mogu **integrirati, replicirati ili prilagoditi**. Ova razmjena potaknula je **unakrsnu kontaminaciju** između organizacija, što je **ključni cilj M.E.D.I.TerraNEW**.

Na relacijskoj razini uočeno je sljedeće:

- » **Otvorenost za učenje od drugih:** Središnji element koji se opaža je obostrana spremnost da se prepozna kako svaka organizacija donosi jedinstvena iskustva, pristupe i vještine. Ovaj stav nam omogućuje da prijedemo natjecateljski način razmišljanja i usmjerimo se prema zajedničkoj perspektivi.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

vi učenja. Otvorenost se u ovom slučaju ne javlja samo u slušanju tuđih praksi, već i u spremnosti da ih prilagodimo i revidiramo vlastite operativne modele kada se pokažu korisnima, čime se jača sposobnost zajedničkog inoviranja.

» **Pozitivna reputacija i proaktivan jezik:** Odnosi između organizacija također se grade pozornim izražavanjem i međusobnim priznavanjem. Tijekom Fokus grupa korištena je proaktivna komunikacija koja cijeni iskustva drugih čak i kada nisu u potpunosti primjenjiva na vlastiti kontekst, pomažući u jačanju povjerenja i stvaranju klime suradnje. Svaki doprinos se vidi kao prilika za rast i zajedničko obogaćenje, izbjegavajući obezvrjeđujuće prosudbe koje bi mogle potkopati motivaciju i koheziju grupe koja gradi M.E.D.I.T.erraNEW.

» **Uravnotežena povratna informacija partnerima:** Povratne informacije temeljni su alat za poboljšanje i jačanje suradnje. Usvaja se uravnotežen pristup, kombinirajući iskreno prepoznavanje snaga s konstruktivnim zapažanjima o područjima za poboljšanje, uvijek s ciljem podrške zajedničkom napretku. To omogućuje organizacijama da povratne informacije ne doživljavaju kao kritiku, već kao priliku za razvoj i jačanje svojih sposobnosti, stvarajući tako pozitivan krug međusobnog učenja.

Tehničko-operativna analiza:

Tehnika **fokus grupe** bila je uključena kao jedan od alata u sesijama **job shadowing**, koje su uključivale interaktivne prezentacije, sesije uživo i druge grupne radove. Korištena je tijekom **završne faze evaluacije** za **prikupljanje percepcija i potvrdu interpretacija** zapažanja iz svakog predstavljenog programa. Činjenica da je predstavljena uz druge metode kao **komplementarni alat obogatila je prikupljanje podataka**.

Prikupljanje podataka u **konačnoj mreži** omogućuje dobro organizirane podatke, ali istovremeno postoji uočena **nejednakost u kvaliteti i količini** izraženih percepcija među različitim partnerskim organizacijama.

6.3 Studije slučajeva

Projekt je analizirao **šest studija slučaja** koje se odnose na procese **eksperimentiranja, međusobne kontaminacije, replikacije i prilagodbe** dobrih obrazovnih praksi koje su partnerske organizacije uspjele pokrenuti zahvaljujući projektu.

Svaka studija slučaja predstavljena je kroz **strukturirani profil**, izgrađen oko ključnih pitanja osmišljenih kako bi se istaknuli **najrelevantniji i prenosivi elementi**. Cilj je pružiti edukatorima praktičan alat koji će im pomoći u **dizajniranju, provedbi i evaluaciji** učinkovitih i kontekstualiziranih obrazovnih intervencija, oslanjajući se na **konkretno iskustvo** partnerskih organizacija.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Studije slučaja konaminacije

• Crescendo nel Mediterraneo (Crescendo+6x1)- Centro La Pira

Konkretan primjer fuzije dviju pedagoških praksi je projekt **Crescendo nel Mediterraneo**, koji je eksperimentirao s integracijom programa globalnog građanskog obrazovanja **Crescendo** i **Metode 6x1: šest koraka do cilja**.

U izdanju projekta Crescendo za 2024.-2025., koji je predstavio **Centar La Pira**, pokrenuto je testiranje **metode 6x1** kao alata podrške u **razvoju završnih projekata učenika**. Projekt je uključivao **13 razreda** (treći, četvrti i peti razred) iz pet visokoškolskih ustanova i srednjih škola u pokrajinama Firenca i Prato, za ukupno **260 učenika, 20 učitelja, 6 edukatora, voditelja projekta i dva trenera edukatora**.

Metoda 6x1, prvi put predstavljena na događaju Rome Job Shadowing u svibnju 2024., prepoznata je od strane edukatora u **Centru La Pira** kao potencijalno korisna za rješavanje jednog od ključnih problema koji su se pojavili u prethodnim izdanjima projekta: potreba za **strukturiranijom i vođenijom podrškom** u završnim projektima učenika.

Na temelju ovog razmišljanja, **Centar La Pira** pokrenuo je interni program obuke, koji je vodio stručnjak za pedagogiju, a koji je omogućio prilagodbu i primjenu **metode 6x1 u kontekstu Crescenda**.

Glavni rezultati eksperimenta:

- » Jačanje vještina edukatora promicanjem aktivnog sudjelovanja mladih;
- » Pобоljšanje kvalitete studentskih završnih radova;
- » Veće zadovoljstvo nastavnika procesom obrazovne podrške.

Rezultati eksperimenta **javno su predstavljani** tijekom završnog događaja, gdje su studenti predstavili projekte koje su razvili uz **podršku svojih instruktora**. U inicijativi su sudjelovali predstavnici **lokalnih institucija** (Općina Firenca) i **istraživačkih institucija**, uključujući **Istituto degli Innocenti** i **Sveučilišni institut Sophia**.

• Fare Sistema oltre l'accoglienza (FSOA) + Up2me - AFN

Druga tekuća studija slučaja odnosi se na **sinergiju** između programa **FSOA**, usmjerenog na **socijalno uključivanje i zapošljavanje** maloljetnika koji napuštaju prihvatne centre, i programa **Up2me**. Integracija dvaju programa proizlazi iz dugogodišnje potrebe da se maloljetnicima bez pratnje, stranim državljanima, ponudi odgovarajući **emocionalni razvoj**, prilagođen njihovoj specifičnoj **osobnoj i kulturnoj pozadini**.

U ispitivanju sudjeluje **15 adolescenata** u dobi između 14 i 17 godina iz Sjeverne Afrike koji su trenutno smješteni u sekundarnom prihvatnom centru **Casa Ismaele** u Roglianu (Cosenza). Projekt ima **potencijal replicirati se** u drugim sličnim objektima u **Kalabriji i Siciliji**.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterraneanu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Replikacija i adaptacija

• UP2ME u arapskom svijetu - Humanité Nouvelle Liban

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

U Libanonu, naš partner **Humanité Nouvelle Liban** već dugo ističe potrebu za **programom obuke usmjerenim na roditelje**, prepoznajući **ključnu ulogu obitelji** u odgoju djece, posebno u kontekstu u kojem se mlađe generacije sve više bore s **upravljanjem svojim emocijama**.

AFN je također odredio pokretanje **pilot programa za program Up2Me u arapskom svijetu** kao prioritet. Iz tih zajedničkih potreba i zahvaljujući raspravama koje su se pojavile tijekom programa Job Shadowing, rođen je prijedlog za organiziranje **online sesija obuke** za libanonske roditelje i edukatore.

Tijekom pripreme materijala za obuku i njihovog naknadnog prevođenja na arapski jezik, pojavila se važnost integriranja značajnih **kulturnih prilagodbi**, uključujući središnju ulogu **obiteljskih veza**, vrijednost **međusobnog prihvatanja** i prisutnost **transcendentnog** u svakodnevnom životu.

Prva **online sesija obuke** bit će prilika za **analizu specifičnosti libanonskog konteksta** i razvoj **ciljanih obrazovnih metodologija** sposobnih odgovoriti na **lokalne potrebe**. Cilj je izgraditi **mostove između generacija** i pružiti obiteljima konkretne alate za svjesnu podršku rastu njihove djece, a istovremeno pratiti **suvremene obrazovne izazove**.

Eksperimentiranje

• Korištenje Kocke mira s maloljetnicima u Centru Lerchundi di Martil (Marocco)- Fondacija Igino Giordani, Spagna

Kocka Mira Living Peace-a, u svojoj **arapskoj verziji**, uspješno se koristi u obrazovnim i rekreacijskim aktivnostima za maloljetnike u **Centru Lerchundi** u Martilu u Maroku. Tijekom nekoliko obrazovnih sesija, alat je bio stavljen u središte aktivnosti, a djeca su poticana da u **praksi primijene poruku** koja proizlazi iz bacanja kocke. Sudionici su uglavnom bili mladi **marokanski muslimani**, a bili su prisutni i neki europski i kršćanski vršnjaci, stvarajući tako bogat i poticajan **međukulturni i međureligijski kontekst**.

Prije aktivnosti s maloljetnicima, organizirana je **edukacija za otprilike 30 voditelja** iz Centra Lerchundi i marokanske udruge Open hands, tijekom koje je detaljno istražena **pedagoška vrijednost** Kocke Mira i njezin potencijal kao alata za **obrazovanje o miru i suživotu**.

S obzirom na pozitivne povratne informacije, organizatori sada namjeravaju **sustavnije uvesti** upotrebu Kocke Mira, proširujući je na druge obrazovne aktivnosti i različite ciljne skupine, s ciljem usađivanja **konkretnih**, svakodnevnih gesti mira, dijaloga i međusobnog poštovanja među mladima.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i primatelji Kit-a

2 Pedagoški laboratorij na Mediteranu

3 Načela koja dijele partnerske organizacije

4 Pedagoška dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse partnerskih organizacija

6 Kontaminacija i prilagodba

7 Procjena na temelju pokazatelja generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

• Program obrazovanja za globalno građanstvo u Egiptu – United World for Social Service

Grupa od **20 edukatora**, povezanih s partnerskom organizacijom i obučeni u sklopu programa M.E.D.I.T.erraNEW, pokrenula je inicijativu interkulturalnog građanskog obrazovanja, inspiriranu vrijednostima i metodologijama predloženim tijekom programa.

U aktivnosti je sudjelovalo **120 muslimanskih** i kršćanskih adolescenata u dobi od **13 do 17 godina** iz Sudana, Eritreje i Egipta, koji dijele teške društvene uvjete i ograničene mogućnosti za osobni i društveni razvoj.

Mladi su sudjelovali u raznim umjetničkim i društvenim aktivnostima, uključujući izradu velikog murala u marginaliziranoj četvrti, restauratorske radove u sudanskoj školi u lošim uvjetima, koje je vodio stručnjak u tom području, i druge inicijative sa snažnim utjecajem na zajednicu, a sve je provedeno u grupama.

Ova iskustva omogućila su nam da u praksi primijenimo ključne vještine razvijene tijekom programa **obuke M.E.D.I.T.erraNEW**, promičući veće međusobno razumijevanje, integraciju mladih ljudi različitog porijekla i progresivnu dekonstrukciju stereotipa i etničkih barijera.

• Razvoj “Multipolarnog dijaloga” u Libanonu: nova metoda za pomirenje

Kao treći dio programa Job Shadowing-a, naš partner Humanité Nouvelle Liban prepoznao je potrebu za razvojem nove metodologije za dijalog i rješavanje sukoba, nazvane **“Multipolarni dijalog”**, koja bi se primjenjivala u libanonskom kontekstu.

Tema je posebno relevantna u društvu poput Libanona, koje je još uvijek duboko obilježeno **vjerskim podjelama, političkim napetostima i nezacijeljenim povijesnim ranama**.

Pripremne sesije organizirane su online (putem Zooma) 2024. i 2025. godine, a u njima su sudjelovale tri partnerske organizacije: Humanité Nouvelle Liban, **New Humanity** i **međunarodna glazbena grupa Gen Rosso**.

Ovi sastanci otkrili su zajedničku želju za pokretanjem **konkretnog eksperimenta**, s pilot skupinom od otprilike 20 sudionika, odabranih da predstavljaju različite dobne skupine, obrazovne pozadine i vjerske pripadnosti.

Operativni plan uključuje niz od **sedam sesija obuke koje će se održati 2026. godine**, s ciljem razvoja **međukulturalnog i međureligijskog vodstva** sposobnog za aktiviranje široko rasprostranjenih procesa pomirenja i izgradnje mira unutar lokalnih zajednica.

Procjena na temelju pokazatelja generativnosti

7

7. Procjena na temelju pokazatelja generativnosti

Kategorija generativnosti korištena je za analizu studija slučaja, shvaćena kao koristan konstrukt za procjenu *'kontaminacija'* koje proizlaze iz iskustava praćenja na poslu. **Generativnost**, koncept koji potječe iz sociologije i antropologije, **Magatti** definira kao:

“Novi način razmišljanja i djelovanja, kako na osobnoj tako i na kolektivnoj razini, koji izražava mogućnost vrste društveno orijentirane, kreativne, povezujuće, produktivne i odgovorne akcije, sposobne pozitivno utjecati na načine na koje proizvodimo, inoviramo, živimo, brinemo o drugima, organiziramo i ulažemo, udahnujući im novi život.”

Polazeći od **teorije generativnosti** i uzimajući u obzir njezine komponente, faze i neke temeljne dimenzije, prva iskustva kontaminacije otkrivaju **plodna sjeme za mediteransko područje** koje izražava vrijednosti poput **viška, unaprjeđenja vještina, personalizacije, otpornosti, održivosti**, vrijednosti **“željenja”** u obrazovnim iskustvima i dimenzije intersubjektivnosti.

Mauro Magatti: ima diplomu iz ekonomije i društvenih znanosti sa Sveučilišta Bocconi u Milanu i doktorat iz društvenih znanosti sa Sveučilišta u Canterburyju. Redoviti je profesor na Katoličkom sveučilištu u Milanu. Sociolog je, ekonomist i kolumnist za Corriere della Sera, član je Središnje dobrotvorne komisije Zaklade Cariplo, Odbora za solidarnost i razvoj Banke Prossima i Stalnog odbora Zaklade Ambrosianeum. Od 2008. godine ravnatelj je Centra ARC (Antropologija religije i kulturnih promjena).

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i primatelji Kit-a

2 Pedagoški laboratorij na Mediteranu

3 Načela koja dijele partnerske organizacije

4 Pedagoška dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse partnerskih organizacija

6 Kontaminacija i prilagodba

7 Procjena na temelju pokazatelja generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

VRIJEDNOST VIŠKA

Projekt je pokazao da zajedno možemo stvoriti nešto što nadmašuje očekivanja, **obilje značenja, veza i budućih mogućnosti.**

CIJENJENJE VJEŠTINA, TALENTATA I PRILIKA ZA RAST

Obrazovni put koji se razvio kako bi zadovoljio potrebe mladih u Sredozemlju usmjeren je na cjelokupnu osobu, cijeneći njihove vještine, **talente i potencijal za ljudski i relacijski razvoj.**

VRIJEDNOST PERSONALIZACIJE U ISKUSTVIMA OBUKE

Različita iskustva pokazuju kako je personalizacija presudan čimbenik za to da obrazovanje bude zaista učinkovito i generativno. U svakom **kontekstu sposobnost razumijevanja lokalne stvarnosti,** potreba sudionika i njihovih kulturnih razlika pretvorila je metode u jedinstvene, konkretne i uključive putove.

VREDNOST OTPORNOSTI

Iskustvo je pokazalo da je otpornost ključna komponenta obrazovnih putova. **Pojavila se kao sposobnost suočavanja s neizvjesnošću, ograničenjima i poteškoćama te pretvaranja problematičnih i/ili konfliktnih situacija u prilike za učenje i obnovu.**

VRIJEDNOST ODRŽIVOSTI U ISKUSTVIMA OBUKE

Projekt ističe kako održivost nije samo pitanje dugovječnosti. To je rezultat radikalnih, suradničkih obrazovnih metoda koje su sposobne regenerirati se u kontekstima u kojima djeluju. **To je dokazano prenosivošću metode i sposobnošću edukatora da nakon obuke nastave samostalno, integrirajući model u svoju svakodnevnu praksu.**

VRIJEDNOST "ŽELJENJA" U OBRAZOVNIM ISKUSTVIMA

Pojavljuje se kao pokretačka snaga koja oblikuje obrazovne procese i otvara ih budućnosti. Nije ograničen na cilj koji treba ostvariti, nego postaje prostor za viziju, motivaciju i generativnost. Projekt je istaknuo nastojanje da se otvore novi putevi kako bi se zadovoljile potrebe mladih i postavio se kao poziv na zamišljanje humanijih i sveobuhvatnijih obrazovnih putova. **Ta želja postaje mjesto susreta različitih svjetova — profesionalnog, kulturnog i osobnog — i pretvara se u projekt koji stvara transformativne odnose.**

DIMENZIJU INTERSUBJEKTIVNOSTI

To je sposobnost mobilizirati i uključiti druge da sudjeluju u inicijativi i nastave je dalje. Iskustva imaju doseg koji nadilazi lokalnu razinu, a potencijalno se proteže i na međunarodnu razinu. **Nastali obrazovni model pruža osnovu za procese uključivanja zajednice koji se mogu replicirati u drugim kontekstima.**

Stoga obrazovni model koji je predložila MediterraNEW ističe snagu socio-obrazovne generativnosti kao **paradigmu za stvaranje novog načina zajedničkog života koji je održiv i inkluzivan u mediteranskom bazenu.**

Preuzmite potpunu mrežu

Zaključak

8

8. Zaključak

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Kit M.E.D.I.T.erraNEW savršeno se uklapa u ciljeve Strategije EU za mlade⁷, dajući konkretan doprinos promicanju uključivosti, aktivnog sudjelovanja te osobnog i društvenog razvoja mladih, posebno onih s migrantskom pozadinom.

Konkretno, M.E.D.I.T.erraNEW doprinosi postizanju sljedećih ciljeva strategije:

- Br. 1 Povezivanje EU s mladima
- Br. 2 Jednakost svih spolova
- Br. 3 Inkluzivna društva
- Br. 4 Informacije i konstruktivan dijalog
- Br. 5 Mentalno zdravlje i dobrobit
- Br. 8 Kvalitetno učenje
- Br. 9 Prostor i sudjelovanje za sve
- Br. 11 Mladinske organizacije i europski programi

AKroz pedagoške pristupe temeljene na neformalnom obrazovanju, interkulturalnosti, valorizaciji raznolikosti i liderstvu mladih, ovaj Toolkit nudi alate i metodologije sposobne za rješavanje nekih od ključnih prioriteta Strategije, uključujući:

Uključivanje i jednakost svih mladih: pružanje praksi koje se bore protiv socijalne isključenosti i potiču aktivno sudjelovanje mladih s manje mogućnosti.

Sudjelovanje mladih: poticanje procesa u kojima mladi postaju su-protagonisti promjena u svojim društvenim i lokalnim kontekstima.

Kvalitetno učenje i priznavanje neformalnog obrazovanja: promicanje multidisciplinarnih putova učenja, s naglaskom na transverzalne vještine i cjeloviti osobni razvoj.

Međukulturni i međureligijski dijalog, mir i pomirenje: doprinos izgradnji Mediterana utemeljenog na bratstvu, međusobnom poštovanju i društvenoj koheziji.

M.E.D.I.T.erraNEW Kit stoga ne predstavlja samo zbirku najboljih praksi, već i **transformativni obrazovni prijedlog** koji ima za cilj inspirirati edukatore, trenere, one koji rade s mladima i kreatore politika da grade mostove između obala Mediterana, u uvjerenju da je obrazovanje temeljna poluga za rješavanje zajedničkih izazova i stvaranje novih zajedničkih prilika.

Putovanje ovdje ne završava: ovaj alat je osmišljen kao živi dokument, dostupan online, prilagodljiv i ponovljiv, s ciljem **kontinuiranog učenja** i euro-mediteranske suradnje usmjerene na solidarnost, mir i uključivost, kao i stvaranje zajednice edukatora koji dijele vrijednosti, metode i ciljeve.

Iskustvo s M.E.D.I.T.erraNEW kompletom otvara **nove perspektive za rad i istraživanje** u područjima neformalnog obrazovanja, uključivosti i euro-mediteranske suradnje. Neka područja identificirana kao vrijedna daljnjeg istraživanja i eksperimentiranja uključuju:

- **Analiza utjecaja najboljih praksi na vodstvo mladih**, s naglaskom na kvalitativne i participativne alate za evaluaciju.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

• **Komparativna studija neformalnih obrazovnih sustava u mediteranskim zemljama** radi mapiranja razlika, konvergencija i potencijala za suradnju.

• **Istraživanje učinkovitosti međukulturalnih i međureligijskih obrazovnih modela** u kontekstima obilježenim društvenim napetostima ili poviješću sukoba.

• **Dubinska studija uloge edukatora kao posrednika društvene kohezije**, uključujući i putem transnacionalnih programa kontinuiranog obrazovanja.

• **Istraživanje mehanizama za prilagodbu i prijenos najboljih praksi**, s naglaskom na ključne čimbenike poput lokalnog konteksta, uključenosti obrazovnih zajednica i umrežavanja.

U tom smislu, M.E.D.I.T.erraNEW Kit ima za cilj biti polazna točka za buduće suradnje, procese zajedničkog dizajniranja i primijenjena istraživanja, doprinoseći izgradnji **mediteranske pedagogije temeljene na odnosima, pravima, odgovornostima i zajedničkoj viziji budućnosti**.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterraneu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

Dodaci

9

9. Dodaci:

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

- Bateson, Gregory. *Verso un'ecologia della mente*. Milano: Adelphi, 1977. (Traduzione italiana di Steps to an Ecology of Mind, 1972.)
- Bronfenbrenner, Urie. *Making Human Beings Human: Bioecological Perspectives on Human Development*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2005.
- Bronfenbrenner, Urie. *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1979.
- Cataldi, Silvia. *Come si analizzano i Focus Group*. Collana "La cassetta degli attrezzi – Strumenti per le scienze umane / 2." Milano: Franco Angeli, 2009.
- Francesco, Papa. *Laudato si'*. *Enciclica sulla cura della casa comune*. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2015.
- Giaccardi, Chiara & Magatti, Mauro. *Generating Freedom: How to Uphold Life Without Destroying the World*. Bologna: Il Mulino, 2024.
- Giaccardi, Chiara & Magatti, Mauro. *Voglio una vita generativa*. Bergamo: Coop Achille Grandi Editrice, 2021.
- Luppi, Marco. *Dal Mediterraneo a Firenze. Biografia storico-politica di Giorgio La Pira dal 1904 al 1952*. Leonforte: Euno Edizioni, 2012.
- Magatti, Mauro. *Generativi di tutto il mondo, unitevi! Manifesto per la società dei liberi*. Milano: Feltrinelli, 2014.
- Magatti, Mauro. "Economia del generare." In: Magatti, Mauro (a cura di). *Del cooperare*. Manifesto per una nuova economia. Milano: Apogeo, 2012, pp. 73-90.
- Magatti, Mauro. "Generare. Un nuovo immaginario della libertà." In: *Dire, fare, educare*. Roma: Ed. A.V.E., 2012, pp. 11-22.
- Morin, Edgar. *La Voie. Pour l'avenir de l'humanité*. Paris: Fayard, 2011.
- Morin, Edgar. *Les sept savoirs nécessaires à l'éducation du futur*. Paris: Seuil / UNESCO, 2000.
- Morin, Edgar. *Penser global : L'homme et son univers*. Paris: Robert Laffont, 2015.
- *Patto educativo globale*. Città del Vaticano: Santa Sede, 2019.
- UNESCO. *Declaration of Principles on Tolerance. Adopted on 16 November 1995*. Paris: UNESCO.
- Unione Europea. *La strategia dell'UE per la gioventù 2019–2027. Risoluzione del Consiglio dell'Unione Europea del 26 novembre 2018*. Bruxelles: Consiglio dell'UE.
- United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). *Recommendations for the 2010 Censuses of Population and Housing*. Geneva: United Nations, 2006, paragraphs 360–368.

Predgovor

Uvod

1 Ciljevi i
primatelji Kit-a

2 Pedagoški
laboratorij na
Mediterranu

3 Načela koja
dijele partnerske
organizacije

4 Pedagoška
dimenzija Kit-a

5 Dobre prakse
partnerskih
organizacija

6 Kontaminacija i
prilagodba

7 Procjena
na temelju
pokazatelja
generativnosti

8 Zaključak

9 Dodaci

progetti@cislalpira.it

info@fundaciongiordani.org

info@uwf-eg.org

info@afnonlus.org

fonds focolari
actions solidarité

fonds focolari@focolari.fr

info@new-humanity.org

info@hnliban.org

info@genrosso.com

peter.fabjan@gmail.com

Co-funded by
the European Union

Co-Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.